

O nevarnostih ne-poslušanja

Nacho Corredor, Barcelona

Eno leto španskih protestov

Piše se 15. maj 2011. Različne družbene platforme ob pomoči nekaterih antiglobalističnih kolektivov organizirajo množične, nepričakovane demonstracije po celotni Španiji. Kritizirajo zlorabo moči s strani bančništva, politični in ustavni sistem označijo za napačen in pomanjkljiv, postavijo se zoper mogočnejše nasploh in izrazijo nelagodje, ki iz dneva v dan postaja splošno stanje v državi. Gibanje poimenujejo *Spanish Revolution*, ga primerjajo z Arabsko pomladjo ali majem '68 in upajo, da bo imel vpliv na politično agendo naše države ... Leto kasneje lahko skoraj gotovo rečemo, da je bil tisti 15M nič določenega in vsega po malo. Navdušenje, ki ga je vzbudil pri nekaterih udeležencih demonstracije, ki so ji sledile mobilizacije in tabori po vsej državi, je povsem primerljiva s frustracijo, ki nastane, ko se leto kasneje ozremo nazaj.

Takrat je Španiji vladal José Luis Rodríguez Zapatero, predsednik vlade, ki se je leto poprej odrekel svojim socialdemokratskim prepričanjem in se podredil pravilom igre Evropske unije. To je bilo obdobje, ko Italiji še niso vsilili zunanje vlade, situacija v Grčiji pa je bila vsaj malenkost manj kaotična kot sedaj. Vendar pa so družbeno klimo miru in gotovosti, v kateri je zadnja desetletja živela španska družba, povozile okoliščine.

Španija, ki od leta 1978 preživlja najdaljše obdobje demokratične stabilnosti v svoji zgodovini, je znala vzpostaviti trden institucionalni sistem, ki pa se je z leti ujel v iste škodljive tokove kot sosednje države. Vendar moramo poudariti dejstvo, da so naše institucije ravno toliko demokratične (ali, če hočete, nedemokratične) kot institucije držav, ki nas obkrožajo. Prav tako je prav, da izpostavimo trdnost države blaginje, ki je do tega trenutka vladala in še vedno vlada v naši državi. Zdravstvo in osnovna izobrazba še nikoli prej nista bili tako univerzalno dostopni, enakost možnosti pa nikoli tako zagotovljena.

Kljub temu je jasno, da sistem, ki si ga je zamislil Montesquieu in v katerem obstaja troje neodvisnih, ločenih in nadzorovanih vej oblasti, nima ravno veliko

skupnega s trenutnim stanjem stvari. Oblasti je mnogo več, pogosto so brez obličja, katoliško dogmo smo zamenjali za vero v prosti trg, vendar še vedno ne moremo mimo dejstva, da so se družbene razmere eksponentno izboljševale in da imamo danes neprimerljivo več možnosti, da uveljavljamo svoje državljan-

ske pravice kakor v obdobju pred prvo ali drugo svetovno vojno. Morda ne bi bilo slabo, če bi svoje stare starše povprašali, v kakšnem svetu so živeli, katera zagotovila za prihodnost so imeli in kakšno pomanjkanje so trpeli. Zaskrbljenost nad trenutnim stanjem stvari je nujna – ravno tako delovanje, ki mora slediti

iz te zaskrbljenosti – vendar pa ob tem ne smemo pozabiti, kje se nahajamo v primerjavi z bolj ali manj oddaljeno zgodovino.

Gibanje 15M, ki mu sicer lahko očitamo številne pomanjkljivosti, je imelo in še vedno ima veliko zaslugo, da je ustvarilo družbeno zavest, ki je nujna za preživetje kateregakoli demokratičnega sistema. Izbruhu tega gibanja se lahko zahvalimo, da je beseda ogorčenost (*indignación*) prešla v kolektivno zavest španske družbe. Družbe, ki se sooča s 25-odstotno brezposelnostjo in s političnimi odločitvami, ki jih usmerja Bruselj in ki počasi dušijo gospodarstva mnogih gospodinjev ... Podjetnik, ki gleda počasno propadanje svojega podjetja, je verjetno enako ogorčen kot besni taksist, ki te muči s svojimi mnenji o svetovni situaciji, kot družinski oče, ki ne more vzdrževati svojega sina in ima na banki hipoteko, kot propadli investitor ali kot mladenič, ki je pravkar dokončal univerzo in spoznal, da njegova investicija v izobrazbo zaenkrat ne pomeni nobenega zagotovila za prihodnost. Vendar, ali gre v vseh teh primerih za isto stvar?

15M so, kot horizontalno in izjemno heterogeno gibanje, vseskozi pestile notranje težave, ki so neločljivo povezane z vsemi tovrstnimi fenomeni. Skupščinsko odločanje kot tako je na primer težavno že na ravni medsosedskih odnosov, ko se stanovalci srečujejo na sejah hišnega sveta, z naraščanjem števila udeležencev pa se težave takšne oblike odločanja le še množijo ... In nazadnje so si tisti udeleženci gibanja, ki so se udeležili vseh njegovih zborovanj, prav toliko na jasnem glede tega, kako spremeniti tok zgodovine, kakor večina politične elite in analitikov. Torej, bore malo.

Nekateri kritiki gibanja obsojajo ma-

ksimalizem njegovih zahtev, drugi kritizirajo moralno superiornost tistih, ki se priložnostno okličejo za prave predstavnike ljudstva, spet tretji jim očitajo neodločnost njihovih protestov. In verjetno imajo prav vsi. Toda ko podajamo vrednostne sodbe, ne moremo zahtevati tistega, česar tudi sami nismo sposobni narediti.

Melodija, ki spremlja gibanje, nam nudi boljši vpogled vanj kot njegovo besedilo: in slednja nas napotuje do ugotovitve, da je potrebno predstavniško demokracijo nujno razgibati (in ne uničiti); prav tako nas bi morala spodbuditi k neizogibnemu izzivu, da političnim institucijam povrnemo možnost, da se zoperstavijo oblastem, ki jih ni nihče izbral. Če tega ne bomo storili – in to velja predvsem za tiste, ki imajo v rokah zakonodajalno oblast – bo morda prišel trenutek, ko bo prepozno. Takrat bodo le še redki verjeli v sistem, ki jih je izločeval iz procesov odločanja, in čisto verjetno je, da se bodo tedaj odločili za enostavnejšo in nevarnejšo rešitev.

Od tistih predstavnikov institucij, ki hvalijo pacifizem gibanja 15M, bi morali zahtevati pripravljenost za dialog; kar ne pomeni le pripravljenosti, da poslušajo njegove zahteve, ampak tudi to, da pripomorejo k njihovi izjasnitvi. Sicer lahko njihove vrednostne sodbe razumemo predvsem kot obliko cinizma (češ, »Brez skrbi, ti kar kriči, vendar pazi, da me ne boš preveč motil«). V nasprotnem primeru se ne bi smeli čuditi, če se bo ta pacifizem, nemara prej kot si mislimo, iztekel v nasilnejše proteste, ki se bodo kazali kot edini način, kako izsiliti spremembe (češ, »Kot kaže, me nihče ne upošteva, ko govorim. Kaj mi drugega preostane?«). ●

Prevod: Katja Pahor

ZAHVALJUJEMO SE VSEM, KI STE Z DONACIJAMI POMAGALI PRI NASTANKU TE ŠTEVILKE.

RAZPOTJA NE MOREJO IZHAJATI BREZ VAŠE PODPORE. IZKAŽETE JO LAHKO TUDI Z DONACIJO NA TRANSAKCIJSKI RAČUN DRUŠTVA HUMANISTOV GORIŠKE: SI56 0475 0000 1549 723